

קיצור הלכות פורים

מותאם לכלל העדות

ולא השמיעו לאוזנם, אפילו במילה אחת, לא יצאו [הב"י סי' תרפ"ט, לפי הבנת המ"ב ס"ק ה] אולם יש הסוברים שבדיעבד יצאו [ילקו"י]. **לבני אשכנז מוסכם שבדיעבד יצאו** [המ"ב שם]. יש עצה לשמוע היטב את עצמו מבלי לבלבל הסובבים, לאטום את האוזניים ואז שומעים אפילו לחישה קלה].

מתנות לאביונים

1. כיצד מקיימים? - נותנים שתי מתנות לשני אביונים. אפשר לתת מאכלים או כסף. מעבירים להם בו ביום, באופן שיהיה ראוי לשימוש לצורך יום הפורים [ולכן לכתחילה עדיף לתת כסף מזומן. כמו כן אפשר להעביר דרך הביט משום שמתקבל מידית. לגבי אפשרויות התשלום השונות, כמו העברה בנקאית, צ"ק וכד', יש לשאול לחכם].

2. ערך המתנה - כל מתנה צריכה להיות בשווי סעודה קטנה. בימינו, שוויה כ-10 ש"ח [שבה"ל. יש שהקלו אפילו ב-5 ש"ח]. יש שהידרו במתנה מכובדת בסך 50 ש"ח [הגר"ש"א].

3. כספי מעשר - אין לממן המתנות מכספי מעשר [משום שאין פורעים חוב של מצווה מכספי מעשר] אבל במה שמוסיפים מעבר הערך המינימלי, ניתן להשתמש בכספי מעשר, מאחר שאינם חייבים בתוספת זאת.

4. "מוטב להרבות במתנות לאביונים יותר מבשאר מצוות היום" שאין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים, יתומים ואלמנות" [הרמב"ם]

משלוח מנות

1. כיצד מקיימים? - שולחים משלוח מנות לפחות לאדם אחד.

2. **ב' טעמים במצווה זו** - 1. ליצור אחוות רעים - לכן לא ייתנו בסתר אלא יודיעו למקבל מיהו השולח בכדי להרבות האחוה ביניהם. כמו כן, הנותנים עם שליח יודיעו זאת למקבלים. 2. לספק צרכי הסעודה - ייתנו דברים הראויים לאכילה מידית [ולא חומרי גלם הדורשים תיקון, כגון פסטה, אורז, אבקת קפה וכ"ש שלא ייתן בגדים או כלים וכד'].

3. מבנה המשלוח - המשלוח יהיה חשוב, כזה שראוי לכבד בו. המשלוח חייב להכיל לפחות ב' פריטים שהם מאכלים או משקים השונים במינם.

הספרים הקדושים האריכו בביאור מעלתו הנשגבת של יום הפורים ואף גדול הוא מיום הכפורים [כתבי האר"י ז"ל עפ"י תיקוני הזוהר]. בפורים טמונות סגולות מרובות, בעיקר לישועה מהצרות ולהשגת מדרגות ברוחניות [הרמח"ל במאמר החכמה. עפ"י מה שארע באותה תקופה, שהתבטלה הגזרה וחזרו וקיבלו את התורה באהבה] אבל כמו בשאר עניינים, אין זוכים למעלות הרוחניות, אלא לאחר מילוי מצוות היום.

ביום הפורים ישנן ד' מצוות מרכזיות: מקרא מגילה, מתנות לאביונים, משלוח מנות וסעודת פורים [יש הסוברים כי מצוות אלו הן בגדר 'דברי קבלה' אשר חשיבותם עולה על שאר מצוות דרבנן]. חייבים אלו מוטלים על הגברים ועל הנשים. נכון לכוון 'לשם עשיית מצווה' קודם עשייתן [מ"ב תרצה, ד שהרי נפסק שמצוות צריכות כוונה].

קריאת המגילה

א. כיצד מקיימים? - יש לשמוע / לקרוא מגילה פעמיים, בלילה וביום. חשוב לשנן הכללים הנוגעים לקריאת המגילה, שחלקם מעכבים, ובלעדיהם לא יוצאים ידי חובה כלל.

ב. קריאת כולה - יש לשמוע / לקרוא את כל מילות המגילה. המחסירים אפילו מילה אחת, לא יצאו, אך רשאים להשלים המילים שהחסירו בעצמם ממגילה שלפניהם [ויכול להשלים אפילו ממגילה פסולה כגון המודפסת בחומש, כל עוד שרוב המגילה שמעו מהקורא ממגילה כשרה].

ג. אין אפשרות להשלים את המילים שהחסירו לאחר שסיימו קריאתה [מאחר שצריך לקרוא את המגילה לפי הסדר]. לפיכך, מיד כשהחסירו מילה ישלימו בזריזות, עד שידביקו את הקורא וימשיכו לשמוע ממנו.

ד. החולמים תוך כדי קריאת המגילה - מאחר שלא שמו לב למילים שאמר הבעל קורא באותו הזמן, ישנו חשש גדול שלא יצאו ידי חובה [הפותרון לכך, לעקוב עם האצבע אחר הקורא ובאופן זה אף אם חלמו מ"מ אם מוצאים כי עדיין הם עוקבים במקום הנכון הרי זה ראייה שגם בשעה שחלמו עדיין הקשיבו והיו מקושרים לקריאה [בשם הגר"ש"א]].

ה. ישמיעו לאוזנם - המשלימים בעצמם מילים יב. שהחסירו יאמרו מעט בקול שישמע לאוזנם. **לבני ספרד** יש דעות כי דין זה לעיכובא ואם קראו בלחש

יג. שליח למשלוח מנות – יש שכתבו כי מהודר שלא לשלוח בעצמו אלא ע"י שליח, לפחות במשלוח אחד [הבניין ציון, הוזכר במ"ב תרצה, יח, ויכולים לשלוח אף ע"י קטנים, ובלבד שמוודאים שאכן העבירו המשלוח. אם אין אפשרות, יתן בעצמו בלא שליח].

יד. משלוח בכלי זכוכית שטרם הוטבל – יש שאסרו להשתמש בכלי שאינו טבול אפילו באופן חד פעמי [ובכל מקרה המאכל לא נאסר. להניח מאכל ע"י הפסק נייר, אינו מועיל, אולם מאכלים באריזה שלהם, אפשר להניח], **ויש שהתירו, מאחר ואין כוונתו אלא לנוי, אך יודיע למקבל שהכלי טעון טבילה עם ברכה** [חשוב לציין, שאף אם המשלוח יטביל את הכלי עבור המקבל, ספק אם יועיל, מאחר ואצלו אינו עומד לצורך סעודה אלא לשם נתינה, אך אם יזכה את הכלי למקבל, יוכל להטבילו עבורו, ויודיע זאת למקבל].

סעודת הפורים

טו. מצווה להרבות בסעודת הפורים [הרמ"א תרצה, א] **'מצווים וכו' בשמחה של תענוג שיגיע מתוכה לאהבת השם יתברך והודאה על הניסים שעשה לנו'** [בה"ל].

טז. מאכלי הסעודה – יש לאכול בשר [ברמב"ם ובשו"ע תרצו, ז. עיקר החיוב בבשר בקר, ואם אינו יכול לפחות יאכל בשר עוף, ואם גם זה אינו יכול, יוצא בשאר דברים, מג"א], **לכתחילה יש לאכול פת** [הפוסקים נחלקו אם חייבים פת, מ"ב תרצה, טו, לכן אינו חוזר כאשר שכח 'על הניסים' ויזכיר ב'הרחמן']

יז. שתיית יין – יש חיוב לשתות יין בפורים [שו"ע תרצה, ב ובה"ל שם] **יש ששותים עד שנגרעת צלילות דעתם, ויש השותים מעט יותר מרגילותם והולכים לנום קמעה. אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון ליבו לשמים** [רמ"א שם. ויזהר לא להרבות בשתייה אם הדבר מביאו לרדידות ולזול במצוות, בה"ל].

יח. זמן הסעודה – ביום [שו"ע תרצה, א] **ומ"מ יש להרבות קצת במשתה אף בלילה, וכן ירבו ביום י"ד וט"ו** [יד לכרכים, וטו לפורים, רמ"א תרצה, א-ב] **רבים נוהגים לערוך הסעודה לאחר מנחה** [רמא תרצה, ב ומ"ב ח, ואחר שיצאו חובת סעודה, אין מניעה שהיא תמשך אל הלילה. לפי המקובלים זמנה בבוקר, הכה"ח].

יט. לימוד תורה – טוב לעסוק מעט בתורה קודם שמתחיל הסעודה [סמכו הדבר על הכתוב ליהודים הייתה 'אורה ושמחה', ו'אורה' זו תורה, ורק אח"כ 'שמחה'. זאת מלבד המעלה ללמוד בזמנים שחסרים לומדים].

תפילה לאחר שתיית יין

כ. השותה בכמות שהושפע מהשתייה ומעוניין להתפלל יש להבחין בין ב' דרגות [עפ"י סימן צט]:

1) שתוי מעט [נגרעה במקצת צלילות דעתו, אך יכול לדבר, ולהתפלל מתוך סידור] - **לכתחילה אין להתפלל עד שתפוג השפעת היין. אם חושש שיפסיד זמן תפילה [מנחה או ערבית] או שיפסיד תפילה במניין, רשאי להתפלל, ומוטב שיתפלל מתוך סידור.**

2) שיכור [שאינו מדבר כראוי, וגם ניכר בהליכותיו] - **אין לו להתפלל, ואף אם התפלל לא יצא ידי חובה. אם לא התפלל עד שעבר זמן תפילה, ישלים בתפילה הבאה** [כלומר בתפילה הבאה יתפלל עמידה פעמיים, השנייה לתשלומים. רשאי להשלים רק שהיה אנוס על המצב של ההשתכרות, כגון שחשב שלא ישתכר או שחשב שיש מספיק זמן להתפלל עד שתפוג שכרותו, אך אם פשע בכך אין לו תשלומים, כמבואר במ"ב שם].

תושבי הפרזים והכרכים שנסעו ממקום למקום

כא. תושב עיר רגילה [הפרזים] **שנסע לירושלים** [כרך] **לליל י"ד** [מוצ"ש] - **אם מתכנן להישאר עד ט"ו ביום** [שני], **נעשה דינו כתושב ירושלים** [ועושה פורים בשני, לכל הדעות], **ואם מתכנן לעזוב קודם יום ט"ו, נשאר דינו כפרזים** [ועושה פורים בראשון. השו"ע והמ"ב].

כב. תושב ירושלים שנסע לעיר רגילה לליל י"ד [מוצ"ש] - **כדי להישאר עד הבוקר - נעשה דינו כתושב הפרזים** [הכרעת המ"ב שהכל תלוי אם נשאר עד עה"ש של י"ד]. **אך אם מתכנן לחזור במשך הלילה - נשאר ירושלמי** [החזו"א סובר בדינים הנ"ל שלא מספיק להגיע אל מחוז חפצו בלילה אלא צריך להגיע קודם הלילה].

כג. העושה פורים בי"ד בפרזים [במוצ"ש] **ואח"כ בט"ו מגיע לירושלים** [שני] - **יש מצבים ודעות שמתחייב שוב במצוות הפורים, ויש מצבים מסופקים, ומחמת ריבוי הפרטים בנושאים אלו, מומלץ לשאול לחכם.**

נכתב ע"י הרב עדיאל אלון [מו"צ בבית ההוראה של הגאון הגדול רבי עמרם פריד].

סדרה חדשה בהלכות ברכות, במסגרת "דף היומי בהלכה", הושלמה בימים אלו, ניתן להאזין בקו התוכן של "דרשו" - 4992 * 1 < 9

לקבלת עלונים ותכנים נוספים, פנו למייל Shviley100@gmail.com

לשאלות הלכתיות בכל הנושאים 24 שעות ביממה, חייגו לבית הוראה - 0733260800

בברכת פורים שמח !